

ВЪЗКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО ОТ ПСИХОЛОГИЧНА И ЕТИЧНА ПЕРСПЕКТИВА

Петър Вълков, бакалавър по Психология
(Доклад, изнесен в НБУ, 22.04.2008 г.)

Уважаеми преподаватели, драги студенти,
За мен е чест да бъда участник в този дебат по случай Възкресение Христово. Намирам за много добра традицията на Вашия университет да се организират подобни дебати по случай такива големи християнски празници в България. За мен има два Великдена. Първият Великден е Рождество Христово, а вторият – Възкресение Христово. И двата са еднакво велики за мен и отделени един от друг те престават да бъдат велики!

Фактът за Възкресение Христово е въпрос на историята, но колкото до смисъла на възкресението, това вече е както богословски, така и психологически и етичен въпрос. В моя доклад ще бъдат разгледани вярата, надеждата и любовта като три стълба на цялата психология на човека и как тези три присъстват във Възкресението на Исус Христос.

Днес хората, особено от академичния свят, все по-рядко говорят за вярата, надеждата и любовта. И колкото повече хората се отдалечават от Бога и християнството, толкова повече избягват всяка дума, всеки образ, който им напомня за вярата в Създателя. Така според мен те са си създали свой собствен речник, който да замени тези дълбоко библейски думи. Така например, вярата е заменена с думата „оптимизъм“, надеждата – с „позитивно мислене“, а любовта – с „емпатия“. При всеки един заместител, обаче, има нещо липсващо в състава му, което го прави по-малко полезен и ефективен от естествения първоизточник. Например, сухото мляко никога не може да замени напълно натуралното мляко и маргаринът – естественото краве масло. Затова и аз избрах в доклада си да говоря за първичните и естествените понятия: вярата, надеждата и любовта.

Вярата и Възкресение Христово

Христовото Възкресение ни дава повече от оптимизъм. Според българския тълковен речник (изд. „Габеров“) оптимизмът се определя като „възглед за света, изпълнен с вяра в доброто, в бъдещето, със склонността да се вижда хубавото, радостното, от лат. „optimus“ – най-добър. Във Възкресение Христово ние имаме вяра не просто в доброто бъдеще тук на земята. Оптимизмът свършва със земното съществуване на човека, дори и по-рано. Вярата, обаче, отива по-далеч. Вярата е „жива представа на онова, за което се надяваме и разкриване на онова, що се не вижда“ (Библия, СИ, посл. Към Евреи

11:1). Как може човек да бъде изпълнен с радост и с вяра в бъдещето, ако ще умре? Но Възкресението показва, че със смъртта не свършва всичко. То ни дава вяра, че и ние един ден ще възкръснем подобно на Христос. „И ако Христос не е бил възкресен, суетна е вашата вяра вие сте още в греховете си” 1 Кор.15:17; „Премахнете възкресение Христово и вие едновременно ще разрушите както основата, така и структурата на християнската вяра” – казва ап.Павел.

Надеждата и Възкресение Христово

В Христовото Възкресение ние имаме една истинска надежда. Надеждата е „очакване, увереност в осъществяването на нещо приятно, радостно” (Български тълковен речник, изд „Габеров”). Отново, позитивното мислене може и да помогне на човек да се справи с някои тежки житейски ситуации, но може и да навреди. Известни са много случаи на тежко болни хора, които заради „позитивното мислене” са изпуснали всички срокове за овладяване на болестта. Надеждата е тясно свързана със смисъла на живота. Животът е изпълнен със смисъл при тези, чиято надежда е Бог. Можеш да терапевтираш клиента с най-добрите съвременни методики на каквато и да е психотерапевтична школа, а той накрая си слага бримката на врата, защото не вижда смисъл да се живее, а „на она бряг” не знае, че го очаква още по-голямо разочарование: вечни мъки в пламъците на неугасващия ад и подигравките на Рогатия.

Любовта и Възкресение Христово

Възкресението на Иисус доказва, че любовта е по-силна от омразата. Заместителят на любовта – емпатията е „съпреживяване от страна на човека на чувства, възприятия и мисли на другия, основа на всички положителни социални взаимоотношения” (Български тълковен речник, изд „Габеров”). Думата идва от гръцки „empathia” – привързаност, обич. Но любовта притежава много по-голяма сила от емпатията. Тя е дълготерпелива, не търси своето, жертвена... Иисус беше въплътената любов на Бога, която дойде на Земята на Рождество, Божествената любов. От друга страна, поведението на хората, които разпънаха Христос, се характеризираше с жестока омраза, толкова силна, че приписваха дори милосърдието на Иисус на злите сили. Ако нямаше Възкресение, то в крайна сметка човешката омраза би победила над Божията любов. Възкресението Христово е окончателно доказателство, че любовта е по-силна от омразата.

Възкресение Христово и етиката

1. Възкресение Христово доказва, че истината е по-силна от лъжата. Съгласно Ев. според Йоан, Иисус каза на своите врагове: „А сега искате да убиеете Мене, Човека, Който ви казах истината, която чух от Бога” (Йн.8:40). Иисус дойде на тази земя с истинна идея за Бога и доброто, но неговите врагове поискаха смърт за него, за да не бъде разрушена тяхната погрешна гледна точка. Ако те бяха успели да унищожат окончателно Иисус, лъжата би се оказала по-силна от истината.

2. Възкресението доказва, че доброто е по-силно от злото. „Вашият отец е дявол” – каза Иисус на книжниците и фарисеите. Силите на злото разпънаха Иисус, и ако нямаше възкресение, те щяха да възтържествуват. Известният историк Дж. А. Фрауд е казал: "Един урок, и само един, може да се каже, историята ясно повтаря: светът е изграден върху такива морални принципи, че в крайна сметка на нравствените хора ще им бъде

добре, а на порочните – зле.” Но ако нямаше Възкресение Христово, този принцип щеше да бъде разбит и хората никога нямаше да бъдат сигурни, че доброто е по-силно от злото.

3. Вярата във Възкресението предпазва света от нравствено разложение. „Каква ми е ползата, ако мъртвите не възкръсват?” Човекът, който вярва, че няма нищо друго освен този живот и че след него нищо няма да има, може спокойно да си каже: „Нека да ядем и пием, защото утре ще умрем”. Дори в Библията се съдържат подобни изказвания: „Елате, казват те, аз ще донеса вино, И ще се опием със спиртно питие; И утре ще бъде както днес” (Исая 56:12). Класическата литература е изпълнена с такъв дух. Херодот, гръцкият историк, разказва за обичая на египтяните: „На празненствата на богатите, след като се напият и се нахранят хората, слугата идва и обикаля гостите носейки ковчег, в който лежи дървен образ на мъртвец, изрязан и украсен по такъв начин, че да прилича максимално на истински. Показвайки го по ред на всеки гост, слугата казва: „Гледай тук и пий, и бъди весел, защото когато умреш ще станеш такъв”. Фукид пише, че по време на чумата в Атина хората са извършвали всякакви срамни и безсъвестни престъпления и страстно са се отдавали на всякаква порочна наслада, тъй като са мислили, че животът им е кратък и няма да ги накажат.

Премахни у хората мисълта за бъдещ живот и този живот ще изгуби всякаква ценност. Вземи у човека вярата, че този живот е само подготовка за блажения живот в бъдеще и ще отслабне морала и честта. Остава факта, че човекът, който вярва, че този свят е единствен, се стреми да живее така, като че ли са важни само материалните ценности. Възкресение Христово доказва, че съществува друг, вечен свят и че всеки ще възкръсне, за да живее в него – едни за ада, други- за рая.

Възкресение Христово и смисълът на живота

Нищо не може да се сравни с последиците, които възкресението има за нашето съществуване. Възкресението е конкретното, фактическо и емпирично доказателство, че: животът има надежда и смисъл, любовта е по-силна от смъртта, доброто и силата са все пак съюзници, а не врагове, животът в крайна сметка побеждава. Христовото Възкресение е светлина в тъмнината, дава вяра и надежда тогава, когато изглежда повече не можеш да се надяваш, дава непобедима любов, когато любовта угасва. Бог ни е докоснал чрез възкресението и с това ни показва, че ние не сме вселенски сираци, както се опитват да ни убедят съвременните светски възгледи. Какъв е смисълът на живота? Струва ли си да се живее, след като знаем, че ще умрем? Оставям тези въпроси да бъдат темата за следващия ни дебат.

Благодаря за вниманието!